

kløftede hale og var ikke mere i tvivl om at det var Sort Glente (*Milvus migrans*). Jeg havde ikke mulighed for at undersøge lokaliteterne nærmere. Der kan muligvis være chance for at der findes et par med rede.

CHR. LARSEN

Amerikansk Taffeland (*Aythya americana* Eyton) på Grønland.

Den af JENS ROSING i D.O.F.T. 48, 1954, p. 224 omtalte Taffeland, skudt ved Godthåbsfjorden, Grønland, er nu af hr. ROSING elskværdigst sendt til undersøgelse på Zoologisk Museum. Som allerede formodet i Red.s kommentarer til JENS ROSINGS artikel viste eksemplaret sig at tilhøre Amerikansk Taffeland (*Aythya americana*). RED.

ANMELDELSER

FINN SALOMONSEN: The evolutionary significance of bird-migration. – Kgl. Danske Vidensk. Selsk. Biol. Medd. 22, no. 6, 1955, pp. 1–62. Pris: 6.00 kr.

Det stadig stigende antal genfangster af ringmærkede fugle i vinterkvarteret har for mange arters vedkommende gjort det muligt at fastslå vinterkvarterets udstrækning, ikke alene for arten som helhed, men også for de enkelte populationer og racer. Det har herved vist sig, at mange arter ikke har eet fælles vinterkvarter, men at de enkelte ynglepopulationer også om vinteren opholder sig på helt eller delvis adskilte områder. Forf. kalder sådanne populationer for allohæmiske i modsætning til de synhæmiske, som har fælles vinterkvarter. Tidligere forfattere har påpeget, at vinteropholdsstedet må forventes at have en betydelig indflydelse på fuglenes tilpasning til de ydre kår. I nærværende afhandling underkastes hele problemet om sammenhængen mellem fuglenes forskellige træktyper og udviklingen af bygningsmæssige forskelle indenfor arten en indgående analyse. Forf. opstiller 18 forskellige træktyper og viser med talrige eksempler fra såvel den gamle som den nye verden hvorledes visse karakterer (navnlig størrelse) snart må skyldes en tilpasning til vinterkvarteret, snart til yngleområdet og i atter andre tilfælde til begge disse områder, alt afhængig af, hvilken træktype den pågældende art tilhører. – Det vil føre for vidt her at komme ind på enkeltheder i dette utvivlsomt banebrydende arbejde, som ikke kan undgå at få stor betydning for den fremtidige forståelse af fuglenes udvikling. Det bør læses af alle, der ønsker at følge med i denne interessante og centrale del af ornitologien. H. VOLSØE

OTTO WADEWITZ: Dort wo der Triel ruft. Kamera: WALTER BUCHHEIM. (102 pp., talrige tekstfigg.). – ZIEMSEN, Wittenberg Lutherstadt 1955. Pris indb.: DM. 8,60.

En smukt udført bog, trykt på tåleligt papir, om nogle karakteristiske fuglearter i et steppeområde omkring floden Mulde i Sachsen.

Der er mange fortrinlige billeder af Lille Præstekrave, Hvid Vipstjert, Mudderklire, Triel, Markpiber, Hærfugl og Digesvale; man får et godt indtryk af både fuglene og af de terræner, de lever i. Indledningskapitlet er lovlig højstemt for dansk smag; men i tekstens øvrige afsnit omtales adskillige gode jagttagelser og hyggelige oplevelser fra den tid, arbejdet med at samle materialet til bogen stod på. LØPP.

SVEIN HAFTORN: Contribution to the Food Biology of Tits, Especially about Storing of Surplus Food. Part I. The Crested Tit (*Parus c. cristatus* L.). (124 pp., 43 tabeller, 6 diagrammer, 37 tekstfig.). – Det Kgl. Norske Videnskabers Selskabs Skrifter 1953, nr. 4. Trondheim 1954.

Blandt de arter, der som standfugle trodser den hårde vintertid i Skandinavien, findes enkelte som klarer denne ugunstige periode gennem oplagrede vinterforråd. Bedst kendt er fænomenet hos Nøddekri-gen, efter P. O. SWANBERGS klassiske undersøgelser, men det findes også hos Skovskaden, Spætmejsen og flere mejsearter. Gennem flerårige, detaillerede undersøgelser i Syd Norge har HAFTORN kunnet klarlægge vinterforrådenes betydning hos Topmejsen (*Parus cristatus*). Samtidig giver han i sin afhandling et bidrag til fødevalget og den almindelige biologi hos de øvrige norske mejsearter. Forf. gør rede for, at de store mejseflokke, som er så typiske for de skandinaviske nåleskove, i virkeligheden ikke strejfer langt omkring, som man i almindelighed antager, men holder sig inden for et begrænset område. Her er de i sensommeren og om efteråret intensivt beskæftiget med at samle vinterforråd, i reglen (for Topmejsens vedkommende) bestående af frø af rødgran og skovfyr, der gemmes under lavdækket på grenene. Der samles og deponeres føde i et meget stort omfang, og der findes ifl. forf. ikke et træ i skoven, hvor der ikke er oplagret vinterforråd. Om vinteren er Topmejsen til gengæld næsten udelukkende henvist til sine forråd, uden hvilke den ikke ville kunne optræde som standfugl så højt mod nord. Noget lignende gælder de fleste andre mejser, dog ikke Musviten og Blåmejsen, som kun i ringe grad samler forråd, og af hvilke kun en mindre del trækker bort. Hovedbestanden, der er standfugle, kan kun klare sig, fordi de holder til ved huse og gårde. Afhandlingen indeholder et væld af oplysninger, der er behandlet klart og koncist. Forf. fortjener en lykønskning til dette meget smukke arbejde, som så indgående behandler et forhold, der biologisk er af stor vigtighed, men som hidtil kun har været lidet kendt.

F. S.

JULIAN HUXLEY, *et al.*: Evolution as a Proces. (368 pp.). – ALLEN & UNWIN, London 1954. Pris: 25 sh.

Dette værk er skrevet af videnskabsmænd for videnskabsmænd. Det indeholder en samling essays om evolutionens væsen, forfattet af de ypperste navne inden for genetikerne og evolutionsforskerne, deriblandt de tre redaktører af værket, JULIAN HUXLEY, A. C. HARDY og E. B. FORD. I de senere år har næsten alle videnskabsgrene inden for

biologien (f. eks. taxonomien, zoogeografien, palæontologien, økologien, den komparative anatomi, etc.) bidraget til at øge vor viden om udviklingen. Mange forhold har været undersøgt, ofte til de mindste detaljer, men samspillet mellem faktorerne blev i reglen negligeret. Man koncentrerede sig om at analysere nedarvningens mekanisme, men forsøgte ikke at opbygge en syntese af selve evolutionens proces. Det er en sådan syntese, der nu står på dagsordenen, og dette værks udvalgte *brain-trust* har ydet et vægtigt bidrag dertil. Det er en intellektuel nydelse at følge med i disse stringente diskussioner, og enhver biolog, der ønsker at betragte naturens foreteelser ud fra vide synspunkter, vil her få rigeligt stof til eftertanke. Som særlig vigtige for ornithologer kan følgende afhandlinger nævnes: HUGH B. COTT, Allæstetisk selektion og dens betydning for evolutionen; JAMES FISHER, Evolutionen og fuglenes sociabilitet; DAVID LACK, Kuldstørrelsens evolution; ERNST MAYR, Forandringer i de genetiske omgivelser og evolutionen; H. N. SOUTHERN, Mimicry hos gøgeæg; N. TINBERGEN, Parringspil og advarselsceremonier, deres opståen og udvikling. F. S.

HENNING ANTHON & JAN BOETIUS: Nordiske Fugle. Bind 4: Vade-fugle, Mågefugle, Alkefugle. (186 pp., mange farvetavler og vignetter). – GYLDENDAL, København 1955. Pris: 45.00 kr.; indb. 65.50 kr.

Med det foreliggende 4de bind er dette store og smukke værk afsluttet. Med ødsel hånd er i dette bind indstrøet vignetter i teksten, og disse tilsyneladende så enkle billeder virker betydelig mere inspirerende og friske end de med detaljer så tungt belæssede farvetavler. Med de lette pennetegninger af de flyvende fugle viser ANTHON sit sande mesterskab. Her har han helt frigjort sig og når et kunstnerisk højdepunkt. Farvetavlerne er fuldt korrekte, bevares, og de enkelte fugleportrætter er også mere varierede end i de første bind, uden dog at kontinuiteten brydes, men de lever ikke, er for overarbejdede. Hos Hvidvinget Måge og Gråmåge er forskellen i de unge fugles næbfarve rigtig fremstillet. Derimod har den gamle Gråmåge citrongul og ikke – som på billedet – rød øjering. På tavlen med Odinhønsene ser det ud til, at han og hun er forvekslede. BOETIUS' tekst er blevet mere livlig, går dybere i detaljerne end i de første bind, og har fået meget med af selv de ganske nye undersøgelser. Et index til alle nordiske fuglenavne afslutter teksten.

For enhver skønhedsdyrker er dette værk en nydelse, fremragende udført som det er, kunstnerisk og bogteknisk. Spørgsmålet er om det udfylder noget behov blandt de egentlige ornithologer. Oplysninger om fugle, med gode illustrationer, findes i vore dage i mange billige småbøger, og ANTHONs og BOETIUS' værk bringer intet originalt, som nødvendiggør dets anskaffelse. Tilbage bliver dog den æstetiske oplevelse, fremkaldt af værkets artistiske, velafstemte harmoni og dets gedigne boghåndværk. Ikke mindst for disse værdier vil vi, ved værkets afslutning, takke dets skabere. F. S.

K. H. VOOUS: De Vogels van de Nederlandse Antillen. (Birds of the Netherlands Antilles). (205 pp., 22 farvetavler af H. J. SLIJPER, 5 fotogr. tavler, 2 kort). Fauna Nederlandse Antillen, No. 1. – NATUURWETENSCHAPPELIJKE WERKGROEP NEDERLANDSE ANTILLEN, Curacao 1955. Pris: 8 f.

En fortræffelig håndbog over fuglelivet på de hollandske Antiller, skrevet på hollandsk, men med engelsk resume efter hver art. Under hver art er der afsnit om kendetegn, levevis, yngleforhold, udbredelse og jagtforhold. Der behandles 147 arter, de fleste afbildet på de meget smukke farvetavler. De fleste af arterne er udbredt over store dele af Vestindien, og enhver fugleinteresseret, som rejser i disse egne, vil derfor have stor nytte af denne yderst sagkyndigt udarbejdede bog.

F. S.

Lady TAYLOR: Introduction to the Birds of Jamaica. Illustreret af WILLIAM REEVES. (114 pp., mange tekstfig.). – MACMILLAN AND Co., LMT., London 1955. Pris: 3 sh.

En fordringsløs lille bog, omhandlende Jamaicas mere almindelige fugle, beregnet på fugleinteresserede besøgende og turister. Som en første indføring i Vestindiens fugle imødekommer bogen et behov og opfylder sin mission. Fuglene inddeles efter deres forekomststeder, haven, de dyrkede marker, floderne, o.s.v., og forfatterinden beretter løst og fast derom, især hvordan man kender arterne fra hinanden. Udover det rent elementære får man imidlertid ikke meget at vide, og nogen sammenligning med VOOUS ovenfor anmeldte, fremragende vestindiske fuglebog tåler Lady TAYLORS bog ikke. De sort-hvide billeder er ikke mesterværker, men liver dog op i denne velmente, men på mange punkter meget naive bog.

F. S.

V. WIESE: Tropefuglenes liv i fangenskab. Hefte 1–5. – P. HAASE & SØN, København 1955. Pris pr. hefte: 9.00 kr.

Siden WIESES store bog om de tropiske burfugle, som kom for 60 år siden, er der ikke i Danmark kommet noget større sammenfattende værk om dette emne. Nærværende bog, som er udarbejdet af AAGE POULSEN, med farvetavler af STIG AAGESEN, tilsigter at råde bod på denne mangel. Værket udkommer i hefter, af hvilke der er planlagt ca. 15. De 5 indtil nu udkomne hefter omfatter væverfuglefamilien og en del af finkerne og gør indtryk af at give en god oversigt over disse grupperes artsrigdom og de enkelte arters livs- og fangenskabsforhold. Vi forbeholder os at give en nærmere vurdering af værket, når det til sin tid er afsluttet.

F. S.

J. R. HEBDITCH: How to Choose and Use Field-Glasses. Revised Edition. (12 pp., 5 tekstfig.). – BRITISH TRUST FOR ORNITHOLOGY, Oxford 1953. Pris: 1 sh.

Den nyttige vejledning i brug af kikkert under fuglestudier, anmeldt i D.O.F.T. 45, 1951, p. 118, er kommet i en ny og forøget udgave.

Dette meget oplysende skrift kan fås ved henvendelse til British Trust for Ornithology, 2 King Edward Street, Oxford. F. S.

HENTIK WALLGREN: Energy Metabolism of two Species of the Genus *Emberiza* as Correlated with Distribution and Migration. (110 pp., 16 tekstfig., 2 kort, 25 tabeller). – *Acta Zoologica Fennica* **84**, Helsingfors 1954.

En interessant redegørelse for forf.s stofskifteforsøg hos de to nærbeslægtede værlinger Gulspurven og Hortulanen. Under de enkelte punkter i forsøgene er tidligere undersøgelser kritisk belyst, således at afhandlingen faktisk giver en oversigt over hele vor viden om fuglenes stofskifte. Hortulanen har et højere stofskifte end Gulspurven og tåler bedre højere ydertemperaturer end Gulspurven, men til Gengæld ikke så lave temperaturer som denne. Temperaturintervallet for laveste hvilestofskifte (den thermalt neutrale zone) ligger 6° C. højere hos Hortulanen end hos Gulspurven. En lignende forskel findes mellem de to arter for den temperatur, hvor den fysiske varmeregulation mod overhedning sætter ind. Disse og andre artsforskelle synes at stå i en vis relation til de to arters økologiske forhold, noget som forf. drøfter i sit arbejdes anden og afsluttende del. I modsætning til den første, eksperimentelle dels klare og overskuelige forsøgsresultater er den anden del meget spekulativ og indbyder noget til kritik. Forf. prøver at løse hele fugletrækkets mysterium ad rent fysiologisk vej og glemmer – eller behandler kun overfladisk – en række andre faktorer, såsom arts konkurrence, populationsdynamik, evolutionsforhold, ligesom han efter ref.s mening forveksler årsag og virkning i sine forsøg på at forklare, hvorfor de to værlinger har vidt adskilte vinterkvarterer. Hortulanen har ikke valgt Afrika, fordi den har større varmeresistens, men har gennem selektion erhvervet denne egenskab som adaptation til forholdene i dens vinterkvarter. Beskrivelsen af de to arters yngleområder kan der også indvendes en del imod.

Det er imidlertid et tankevækkende arbejde, WALLGREN har udsendt, og hans fysiologiske resultater er på mange måder af betydelig vigtighed. Lignende undersøgelser var tidligere kun foretaget på enkelte amerikanske fugle. F. S.

FRANCIS O. CAVE & JAMES D. MACDONALD: Birds of the Sudan, their Identification and Distribution. (444 pp., 12 farvetavler, mange tekstfig., kort og fotos). – OLIVER & BOYD, Edinburgh 1955. Pris: 45 sh.

Mens Sudan var under engelsk overhøjhed har embedsmænd og koloniofficerer gjort et stort arbejde for at forøge kendskabet til landets fugle. Som kronen på værket er nu fremkommet et første-klasses værk om landets fugle, udsendt netop mens Sudan kæmper for at frigøre sig fra engelsk og ægyptisk indflydelse. Dette er på en måde symptomatisk, for også fugleværket danner slutstenen på en lang udvikling. Sudan omfatter meget forskelligartede områder, fra tætte skove langs Ugandas grænse til rene ørkener op mod nordgrænsen mod Ægypt-

ten. Det er derfor ikke mærkeligt, at fuglefaunaen tæller over 1000 forskellige former. Det er næsten utroligt, at de alle har kunnet finde plads i denne bog, med kendetegn, udbredelse og i reglen med afbildning. Teksten er kort og klar, og der er udmærkede bestemmelsesnøgler indenfor de forskellige grupper. Over 100 arter er gengivet på de 12 meget smukke farvetavler, der er malede af D. M. REID HENRY. Som slutkapitel findes et afsnit om vegetationstyperne, godt disponeret, med kort og mange fotografier, dernæst et appendix om landets ornithologiske udforsknings historie samt lister over plantenavne og arabiske fuglenavne. Alle oplysninger om Sudans fugle er her samlet i en let overskuelig håndbog, og dermed er grundlaget til stede for, at udforskningen af fuglenes levevis og økologi kan begynde. På disse områder er det ikke meget vi ved fra dette store land. Bogen er skrevet i et ikke-teknisk sprog, beregnet for amatører, men også for den mere professionelt indstillede afhjælper dette værk et stort savn. F.S.